

LA ESQUELLA

DE LA

TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

EN MAC-KINLEY Y 'LS SEUS MINISTRES (per M. MOLINÉ.)

—¿Qué fem?— ¡Invadim á Cuba!
—¿Quán l' invadirém?— ¡¡¡Demá!!!....

(Pero aquest demá, per ara,
no acaba may d' arribá.)

CRONICA

L'Exposició agrícola sense ser de bon tros lo que hauria sigut en temps normal de pau y tranquil·litat, alguna cosa val y representa, y no hi ha dret a desdenyarla. Si no per l'Ajuntament que l'ha convocada, quan menys pels cinchcents y tants expositors que hi han concorregut sobreposantse a las adversas circumstancies qu'estém atravessant, devém los barceloníns mirarla com una honra per la ciutat y distingirla ab la nostra predilecció.

Visitar la Exposició agrícola es fer obra de patriotisme.

Per entendreho aixís precisa abstenirse de senyalar deficiencias, de buscar punts flachs a la cosa, de fixarse mes qu'en lo que hi ha, en lo que podia haverhi si tots los agricultors y transformadors dels productes de la terra hi haguessen assistit, plens d'entusiasme.

Se l'ha de pendre com una expressió de bona voluntat. Y al qui la demostra, just es pagarlo ab la mateixa moneda.

L'Exposició es senzilla, es modesta... Y qué? Las noyas modestas y senzillas devegadas resultan ser las mes agradables.

Un va-y-tot com el que va ferse l'any 88 ab l'Exposició Universal, tan aparatosa, tan solemne, tan derrotadora, visitada per reys, saludada ab las salvas de las esquadras extrangeras, amenisada ab festas espléndidas y casi anegada ab una inundació de xampany, avuy, ni l'mateix Rius y Taulet que ressucités, podria repétirlo. Aquella gatzara apoteósica no 's pot fer mes que una vegada, y encare en una época en que sobrin l'alegría, 'ls diners y las ganas de gastarlos.

Organisat l'actual concurs baix lo peu de la mes estricta economía, que tan bé s'harmonisa ab las costums y ab las virtuts de las classes agricultoras, s'han aprofitat edificis y pabellons de l'Exposició Universal, se n'han construït alguns poch de nous sumament senzills y s'han afegit dos alas a la nau central del Palau de la Industria, com si haguessen tingut intenció de dirli:—Ja tens alas: ja pots volar.

Las demás instalacions al ayre lliure s'han escampat aquí y allá, per entre-mitj dels jardins, algunas al peu del Gurugú, y un bon número a l'altra banda del viaducte, en tota la superficie de lo que sigué secció marítima.

De manera que l'Exposició está bastant disseminada, convidant a passejar, a la sombra dels arbres, rebent de primera ma las agradables y frescas brisas de la mar.

**

Y si ara 'm preguntan qu'es lo que hi ha en ella que puga cridar l'atenció del visitant, m'haurán de perdonar que no m'hi entretengui, perque la ressenya resultaria interminable, y ab la mes bona voluntat del mon cometeria omissions sensibles.

¡Son tants encare per fortuna, 'ls elements de treball que s'esforsan en impulsar los progressos de la producció!...

Senyalém, en primer terme, els que proporcionan al pagés enginyosas màquines per totas las feynas agrícolas, estalviant las forsas corporals y augmentant la perfecció de las treballadas. Màquines d'estripar terrossos, per durs que sigar; màquines per elevar ayguas, per fondas que 's trobin. Màquines per transformar útilment tots los productes...

—Aixís n'hi hagués per poder pagar las contribucions!—deya un agricultor mes aixut de butxa-

ca que un camp de secá després de mitj any de no ploure ni una gota.

Los viticultors han presentat mostres de ceps empeltats resistents als estragos de la filoxera. En aquellas vinyas experimentals s'hi troban mostres dignas de atenció y estudi. Mentres las estava examinant, diumenje a la tarde, arribava fins a la secció marítima l'eco de la cridoria de la Plassa de Toros.

—¡Ay, Senyor!—pensava jo—¿no es mil vegadas mes interessant y sobre tot mes profitosa per l'humanitat la lluyta del pagés contra l'invisible insecte devorador de ceps, que la de 'n Guerrita contra 'ls toros de Ibarra y Udaeta?

Y aixís, resseguint seccions, contemplant las hermosas crías de gallinas, de conills, de coloms mis-satjers; las cledas de vacas y cabras de llet; las paradas de productes alimenticis, entre las quals s'hi veuen formatjes de bola de Puigcerdá, que venentse a pessetas y no a franchs poden fer la competencia als que fins ara 'ns han vingut de Holanda, y s'hi troban magnificas conservas, qu'están dihent:—Menjeume: donant un cop d'ull a las farinas y a tots los enginys per elaborarlas, y un cop de nas als abonos químichs, qu'engreixan la terra sense empudegarla; y admirant los olis refinats de color d'or y 'ls vins transparents de color de topaci y de rubí; parantme davant de la màquina de tapar gaseosas per un nou sistema mes hermétich y mes net, y anant y venint sense parar, descubrint a cada pas sorpresas agradables, no se me 'n acudían pocas de ideas, de pensaments, de frasses... mes ay! totas anegadas en un ambient de fonda tristesa, fill de las circumstancies qu'estém atravessant.

¡Pobre y desventurat país! ¿qué fora ja de tú sense las classes productoras?... Mal administrat, compromés en trágicas aventuras, empobrit y amenassat sempre de majors desgracias ¿qué fora de tú sense 'ls que capissan, sense 'ls que treballan, sense 'ls que pensan, sense 'ls que suan? La dalla de l'adversitat passa a cada punt per sobre el camp de la producció, y a pesar de tot l'activitat humana rebrota sempre engallardida, com l'herba dels prats del Pirineu. ¡Ben arrelada ha d'estar! per no extingirse!

**

Al contemplar desde l'extrem de la secció marítima l'extensa faixa blava turquí del mar, desfent la brumera de las onadas sobre la platja desabrugada ¿qué apostém a que la majoría dels visitants tenen un mateix pensament?

En lo llunyá horisó imaginan veure dibuixars'hi columnas de fum... siluetas de acorassats formidables, erissats de canons de gran alcans... Res: l'obsessió del día.

Total: una nova exposició.

Y com treballa la malehida imaginació en días com los presents.

Dissapte a la tarde volavan las guatllas a bandadas per la Rambla, regolfant en los cafés y cassinos; círculs y demás punts de reunió.

N'hi havia per tots los gustos.

—¿Qué no ho sabs? La reyna regent ha dimitit!

—¡Gran victoria al Atlántich! Quatre acorrassats dels Estats Units a pico. Los barcos espanyols totalment ilesos.

—¿Y a Filipinas? Los nort-americanos han caygut a la ratera. Ells prou s'han ficat a la badia de Manila; pero ara no 'n poden sortir!... Han acabat las municions; el carbó 'ls queviures y s'haurán de rendir. No tenen mes remey.

—Pero home si ja ho han fet. Y millor que rendirse. Lo general Augustí, ha armat un gran nú-

PATRIOTISME

—Si exporteu lo blat que 'ns queda
¿qué menjarém aquí? ¿Aufals...

—Una cosa es ser patriota
y altra cosa es guanyar rals.

meró de barcassas, y 'ls ha prés els acorassats al
abordatje.

—¿De veras?

—Positiu.

Lo cor s' alenta, l' imaginació s' escalfa... esgar-
rifansas de alegría patriótica fan vibrar els nervis....
fins que vé 'l Tío Paco, ab la rebaixa, sent d' adver-
tir que fins ara 'l Tío Paco y 'l Tío Sam fan ali.

¡Poble espanyol!... Sempre serás el mateix! En
temps de pau, mentres los teus enemichs se prepa-
ran, tu dorms.

Y en temps de guerra, quan més despert haurías
d' estar, somfas.

P. DEL O.

els escursons de cuiro al cos m' enfonzan
sos fiblons aflatats.

Y, quanta y quanta gent mon torment mira
y en mon suplici 's céva sens pietat!
Y tú, arrogant, gentil, fas cruixir l' ayre
ab el ferm fuetejar!

Pega, pega mes fort, cada jay! que exhali
en estrofas de mel se tornarà,
y á ma planyenta veu, tota la terra
s' extremirá plorant.

Encar que aixís no siga, pega, pega;
qu' espurneji ton rostre hermós ma sanch,
y cada gota com escorpi 't piqui
y t' hi deixi senyal.

A. LLIMONER.

LA PICOTA

El teu amor malehit es la picota
ahont estich clavat de peus y mans;
tú ets lo butxí que ab la nuosa tralla
m' assota, bromejant.

La máquina infernal roda furienta
fent cruixir el meu pit, rodarme el cap:

DE CANALETAS Á LAS DRESSANAS

(DIÁLECH EN TRANVIA)

—Caramba ¿vosté? ¡Quina casualitat! Segui, ho-
me, segui: aquí hi ha puesto.

—Gracias. No 's figuri; no hi vaig gayre ara en
tranvía....

—Jo tampoch. Van tan malament avuy las cosas. Y l' anar á peu, encare que un se cansi, resulta tan higiénich... y tan barato!

—Y bé ¿qué me 'n diu de tot aixó? ¿Tindrém guerra?

—¿Cóm vol dir *tindrém*? ¿Que no 'n tenim ja, per la gracia de Deu?

—Parlo d' aquí á Barcelona; vull dir si li sembla si 'ls yankis vindrán á bombardejarnos.

—Els yankis no ho sé; pero lo qu' es de las mans del govern, ja li asseguro jo que no 'ns en escaparem pas. ¿No ha vist com ja apunta?

—¿El qué? ¿las pessas d' artilleria?

—Las contribucions novas. Y que diu qu' están carregadas fins á la boca.

—Ja n' hi sentit parlar, pero en quant á aixó, molt será que en mí hi fassi *blanco*.

—¿Qué pensa fer? ¿No veu que totas las sortidas están presas? Aumentan els sellos de las cartas...

—No escriuré may á ningú.

—Crean un impost sobre 'l gas y 'l petroli.

—Me 'n aniré al llit á las foscas.

—Carregan la sal.

—A mí ray que tot m' agrada dols.

—Apujan el tabaco.

—No fumo.

—Doblan los drets del ví.

—No béch.

—Donchs ¿qué diable hi fa vosté en el mon?

—Ja té rahó ab aixó! Res no hi faig... Pero, calli... ¿qu' es aixó que cridan aquests xicots?

—L' última hora.

—¿De qui?

—De nosaltres, probablement. Jam' hi jugaria qualsevol cosa que no es cap bona noticia. Fa uns quants días que no mes ne rebém de dolentas.

—Per xó jo no vull llegir diaris. ¿Per haver de tenir un disgust á cada ratlla!...

—¿Cóm se 'n entera, donchs, de las novedats del día?

—Miri, allá ho té: m' arribo fins aquí á llegir pissarras. Al menos, si m' enfado ab una noticia de-sastrosa, 'm surt de franch. Aixó sí, no hi vaig massa depressa á enfadarm'hi, perque, devegadas... la noticia podria ser falsa... y 'l disgust ningú me 'l indemnissaria.

—Ja s' hi deu haver trobat ab varios de cassos així... ¿eh?

—A dotzenas; pero no 'n faig cas ni 'm sorprén gens. Massa que lá mateixa pissarra las diu las intencions que porta.

—¿La mateixa pissarra?

—Si senyor. ¿De qué es la pissarra? D' encerat. Y donchs, d' un *encerat* ¿qué 'n pot esperar sino una *encerada*?... ¡Ca! No son pas aquestas las cosas que 'm preocupan. L' encariment del pa, la puja de las patatas... aixó sí que no son bromas d' encerats mes ó menos infundiosos.

—Bé, aquest assumpto ja diu qu' está arreglat: lo govern ha prohibit la exportació de las sustancias alimenticias.

—¿Quán? ¿Ara que potser ja no hi ha aliments ni sustancias de cap classe?

—Lo trist es que hají de ser el govern lo que 's cuydi d' aquestas cosas. Si hi hagués verdader patriotisme, no hi hauria ningú que s' aprofités de las desgracias d' Espanya per fer aquesta mena de negocios.

—¿El patriotisme?... Aquí cada hù l' entén á la seva manera. L' un se posa un llasset al trau, l' altre passeja una bandera espanyola, l' altre crida ¡Visca aixó! y ¡Mori alló altré!... Pero s' ha obert una suscripció per recullir fondos per la guerra, y per ara 'ls patriotas del ¡Visca! y 'l ¡Mori!, els entusiastas del llasset, els aixelabrats de la bandera passan de llarch y se 'n van al café á discutir la *jugada* de Cavite y á dir que la batalla s' ha perdut per aixó y per alló, y que si en Montojo arriba á proceder aixís ó aixás reventa á n' en Dewey y 'l deixa sense barcos.

—Mentres tant, la situació 's complica qu' es un gust... ¿Sab qué succeheix ara? Que si 'l cotó s' acaba, las fábricas no podrán treballar.

—Aixó ray; si 'ls falta cotó... que treballin ab llana. ¡Aixó sí que aquí abunda y no hi ha perill de que s' acabi!...

—¿Que se 'n burla?

—Al contrari, que parlo ab tota formalitat. Las circunstancias son massa tristas per permetrem bromas sobre la materia.

—Y bé ¿quí creu que 'n té la culpa de tot aixó?

—Aquest... aquest de dalt del monument.

—¿Colón?

—Sí senyor: si ell no hagués descubert l' América, tingui la seguretad de que no 'ns passaria res de lo que 'ns passa.

A. MARCH.

DONCHS... BUENO

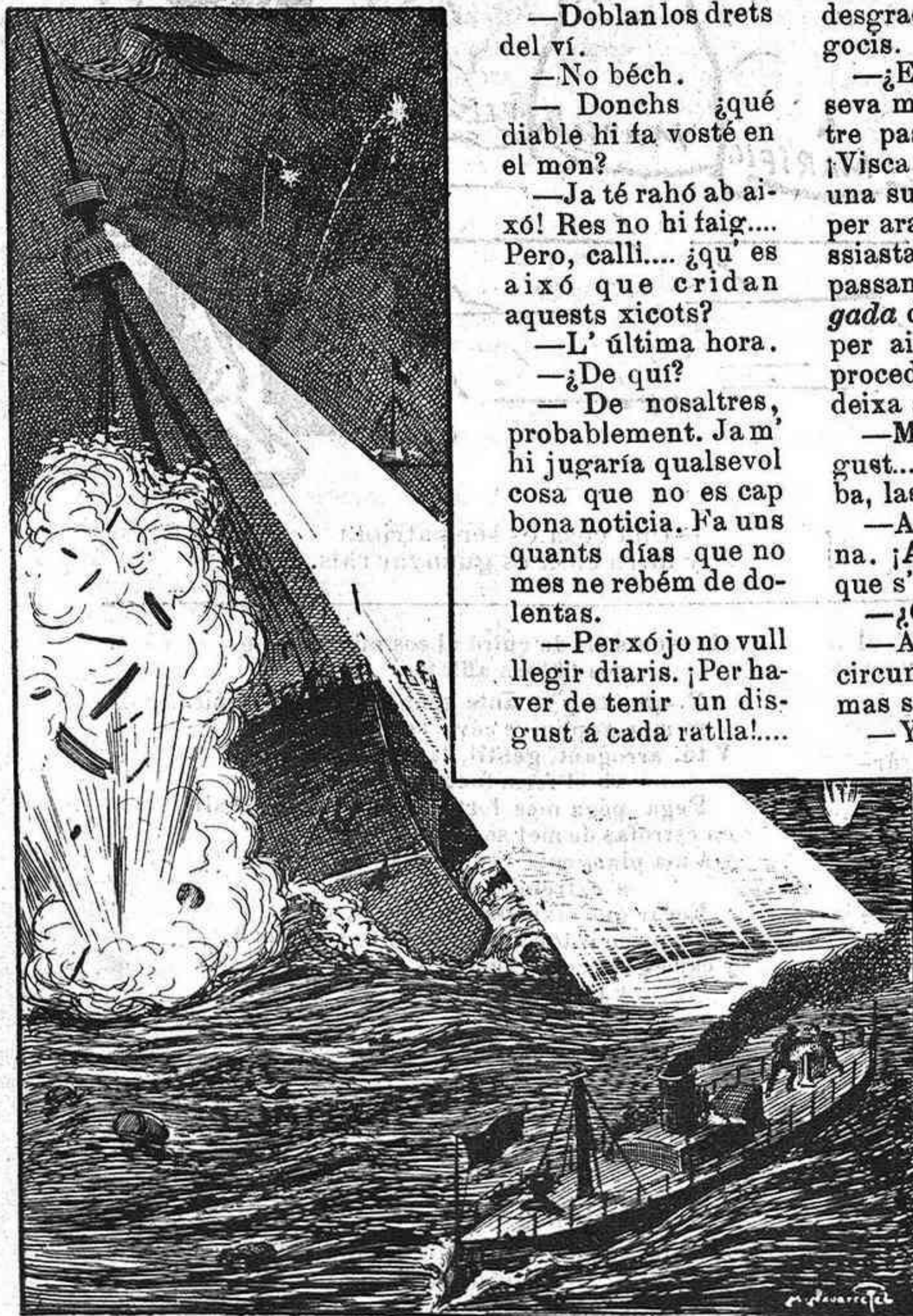
Que ab mí vols cassrte v vols que 't demani, aixó vares dirme ahir tot ballant:

estranyat de prompte, per semblant sortida, no 't vaig contestar.

Mes avuy que 'm vaga, tinch ganas d' escriuret perque vegis Lola, que aixó es somniar; si ab tú he fet tabola, sent ma balladora, no té res d' extrany.

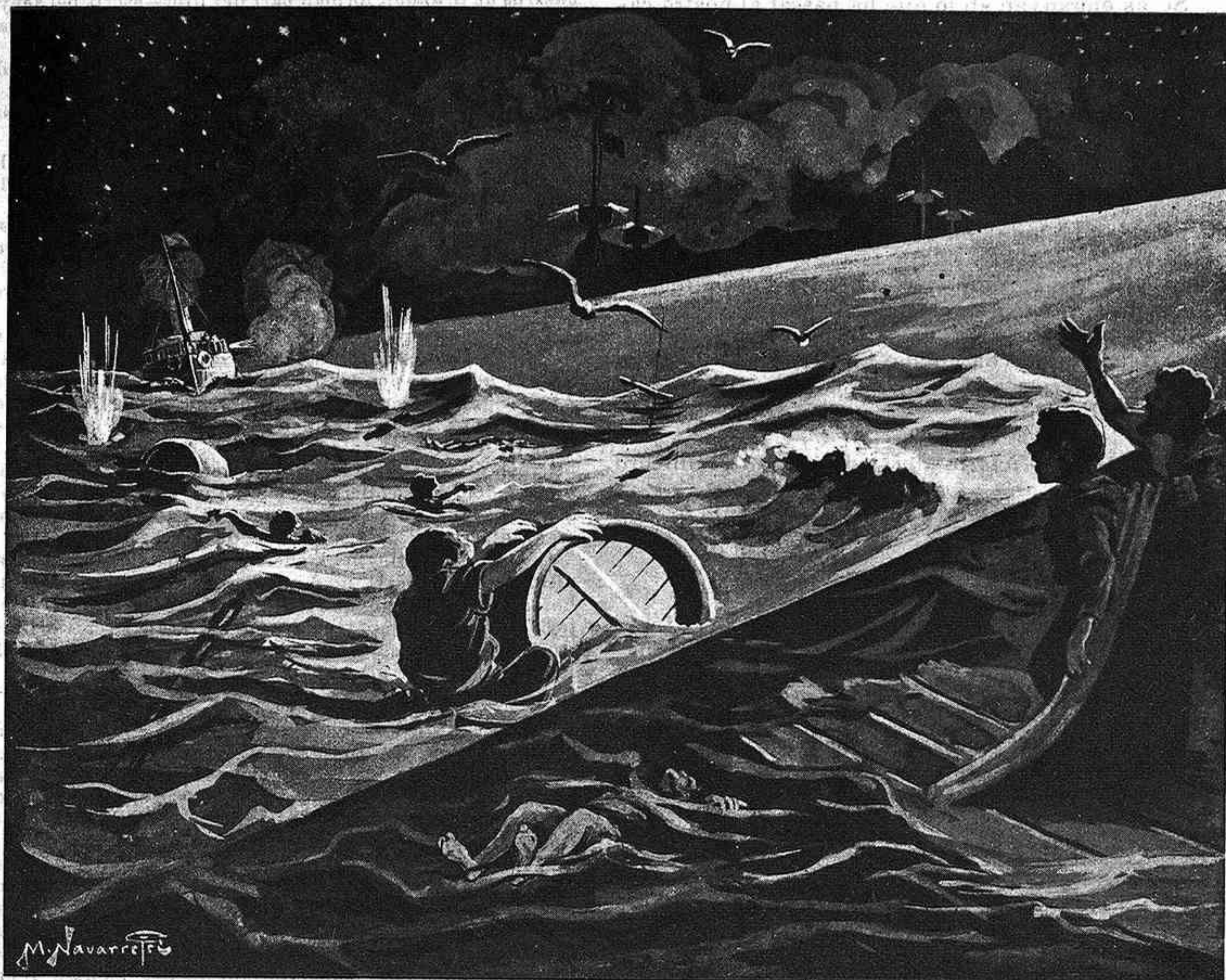
Puig ab una dona, tenintla enllassada, y baix las lleugeras delicias d' un vals, no vas á parlarli si passa bugada

LLUYTAS NAVALS

Entre un acorassat y un torpeder.

LOS DRAMAS DEL MAR

Després de la batalla.

ó si renta 'ls plats.
 Se li diu qu' es guapa: que la seva cara,
 mirada de frente val un dineral;
 qu' els ulls son dos focos de llum qu' enlluhernan
 que 'l nas es.... nassal,
 son paraulas totas que 's diuhen per forsa:
 puig qu' un home sempre ha de ser galán.
 Pro d' aixó á casarse, reflexiónaho Lola,
 hi ha un pas un xich llarch.
 Comprench qu' es sensible per un cor qu' estimi,
 tant de cop y volta, rebre un desengany;
 mes motius no 'm faltan per dirte ab franquesa,
 que no 'm puch casar.
 Llarga feyna fora que pretengués ara,
 un per un *Lolita* anarte'ls contant;
 un sol vull citarte'n que jo considero,
 el més capital.
 Jo com tú, professo carinyo ab deliri,
 y 'm passo la vida educant pardals,
 y he vist qu' es més propi teni'ls á la gabia
 que teni'ls al cap.
 Ja saba ma resposta, franca y decissiva,
 y encare que 'ls homes avuy passen alts,
 búscate'n un altre, que jo ara per ara,
 no 'm deixo apressar.

Q. MALLEU.

Y... RODI LA BOLA

Peró *bola* aixís, en lletra cursiva, com correspon
 al género de bolas que avuy están rodant.

Dos grans diaris rotatius de Madrit s' han enredat de paraulas.

¿Motiu? Perque un d' ells va publicar aquest día en lletres de motllo que «dos dels barcos de la esquadra del americá Dewey havían anat á pico en la bahía de Manila.»

—Aixó no es veritat,—diu un dels dos periódichs:—en Dewey no ha perdut cap barco. Se sab positivament que la esquadra yanki no ha suferit gens.

—¿Y á mí qué m' explicas?—li contesta l' altre:—¿que me l' he inventada jo la noticia? De París y Londres van telegrafíarmela, y tal com la vaig rebre la vaig publicar.

—Bé, bé; el cas es que la noticia es falsa, que la opinió ha suferit un desencant y que en fer planxas d' aquest calibre s' hi hauría d' anar ab una mica de cuydado.

—¿Cóm ho vols fer!... Tots els diaris hi están exposats á equivocar-se. L' informació á distancia es tan deficient!... Els corresponsals recullen informes de tantas bandes!... La comprobació de totas las noticias sería tan laboriosa!...

—Pero fentho aixís ¿quín crédito tindrán las nostras paraulas?—

¿Quín crédito han de tenir! Cap.

Perque la cosa ha arribat ja á tal extrém, que per adquirir la convicció de que una noticia no es exacta, basta ab haverla llegida en algún diari.

Si lo qu' hem vist nosaltres ens ho falsifican ¿qué no succehirá ab lo que no hem vist?

Si 'ns enganyan ab lo que ha passat al nostre carrer ¿cóm no han d' enganyarnos al parlar de lo que ha passat en la bahía de Manila?

Un exemple pres de dos diaris de Barcelóna.

Ocupantse del conflicte de la plata y de la quá del Banch, diu el *Noticiero Universal* del dilluns:

«Hoy ha continuado la cola en la sucursal del Banco de España, siendo *mayor* el número de cambistas.»

Prénguinne nota: *mayor*. El número de cambistas ha sigut *mayor*.

Deixém ara 'l *Noticiero* á un costat y agatém la *Publicidad* del mateix dilluns al vespre.

Diu aixís:

«No ha sido ni con mucho tan numerosa como en los días anteriores la *cola* de cambistas junto al Banco de España...»

¿Qué 'ls sembla?

Segons el *Noticiero*, «ha sido mayor el número de cambistas.»

Segons la *Publicidad*, «la *cola* no ha sido ni con mucho tan numerosa...»

¿A qui creure?

¿Té rahó 'l de la quá llarga? ¿Ne té 'l de la quá curta?

No poguent ser que tots dos diaris diguin la veritat ¿per quín ens decidirém?

Per cap.

Lo mes prudent es fer lo que fa 'l públich: desconfiar dels uns y dels altres y rebre totas las sevas afirmacions ab lo mateix comentari:

—¡Rodi la *bola*!...

MATIAS BONAFÉ.

A LA DESPEDIDA

Vesten Antón....

¡Pobreta! quan va marxá
á Cuba lo seu promés,
¡de llágrimas si 'n llensá!
una cosa per demés.
Tot eran lamentacions,
y sospirs y ays y més ays,
fervorosas oracions,
gemechs, crits y alguns desmayos.
¡Pensar que á Cuba marxava
ell, á qui estimava tant!
¡ell, que sempre li jurava
durli una estimació gran!...
Ja ho deya ella: es impossible,
que jo ho puga resistir;
tinch el cor massa sensible.
Pero res, ¡s' ha de patir!
Aquell jorn de desconsol
baix el pes del sufriment,
la seva cara de sol
va pérdrer un cent per cent.

Puig un cop va sossegarse
frente al mirall s' aturá,
s' aixugá 'ls ulls, y al mirarse
desesperada exclamá:
—¡Deu meu, Deu meu! ¡quina cara!
¡no té color! ¡sembla cera!
¡Quina fila!... prous plors, y ara!...
No vull pas quedar soltera.

ANTÓN DEL SINGLOT.

LLIBRES

«LAS GUERRAS DE GRANADA, per DON VÍCTOR BALAGUER.—Constituheix lo volúm XXXIII de la colecció de

las obras completas dels insigne escriptor catalá.—Segons una advertencia del editor impresa al final del volúm *Las guerras de Granada* forman part del llibre escrit pel senyor Balaguer pera l' *Historia de España* que 's publica baix los auspícis de la Real Academia de la Historia.

Coneguda de tothom es la competencia del ilustre académich en aquesta classe de traballs. Desde sa joventut la va demostrar, dedicantse ab preferencia al estudi de la *Historia de Catalunya*, y fentne un llibre justament celebrat, no sols pels molts datos que atresora, sino també per l' esperit patriótic que l' informa y per las galas literarias que l' embelleixen.

Al escriure *Las guerras de Granada* se pot ben assegurar que no s' ha desviat un pas del mateix camí. L' historia árida, minuciosa, fastidiosa, que s' cau de las mans no la sent lo Sr. Balaguer, no la podria escriure, encare que volgués: li faltaria la paciència y li sobriarian las alas.

La seva especialitat es molt distinta. Com artista qu' es, mes que á las minucias de la investigació, paga tribut á la veritat admesa, donantli vida, color, relleu y amenitat. Al consignar la successió dels fets en animadas páginas, no desdenya 'ls dictats de la tradició, que forma la poesia de la historia. Y ab tals elements fosos al foch ardent de un romanticisme, fill legítim del temperament poétich del historiador, consegueix l' efecte que s' proposa, que no es altre que 'l de reproduhir la vida del passat fentla sumament interessant pera tota mena de lectors.

Granada que tingué l' acert d' elegirlo president de sos últims Jochs Florals, no duptém que sabrá agrahir lo tribut de consideració que li dedica l' insigne literat, al historiar ab tanta competencia com gallardia literaria las famosas guerras de la conquista, ab la qual coronaren los Reys Católics la gran epopeya nacional.

PROMPTUARI D' ESCRITURA CATALANA.—*Método teóric y práctic compost ab infinitat d' exercicis graduats* per D. FRANCISCO FLOS Y CALCAT.—La didáctica de la lengua catalana acaba d' enriqueirse ab aquest nou llibre, del qual no podrán preseindir tots quants desitjin parlar y escriure correctament la nostra llengua materna.

A las reglas claras y precisas contingudas en cada llibro, hi afegeix l' autor inmensos exemples práctichs que contribuheixen poderosament á fixarlas en la memoria, de una manera insensible. Los últims capítuls van acompanyats de un bon número de exemples de prosa catalana deguts á la ploma dels més coneguts autors del modern renai-xament.

ALTRES LLIBRES REBUTS:

... *Lo Senyor Batlle*, comedia en tres actes y en vers original de D. Teodoro Baró, estrenada ab éxit en lo *Teatro Principal* la nit del 16 de Novembre de 1897.

... *Camándulas*, comedia en un acte y en prosa original de Joseph Barbany (Pepet del Carril), estrenada ab aplauso, la nit del 28 de Desembre en lo *Teatro Catalá* (Romea.)

Aquesta y la anterior producció han sigut editadas per la empresa de *Lo Teatro Regional*.

... *L' última pallissa*. Diálech sorpresa en l' acte y en vers, original de D. Vicens Andréu y Llobet, estrenat ab molta acceptació en lo *Teatro Espanyol* de Badalona (Societat *La Verbena*) la nit del 27 de Mars últim.

RATA SABIA.

LICEO

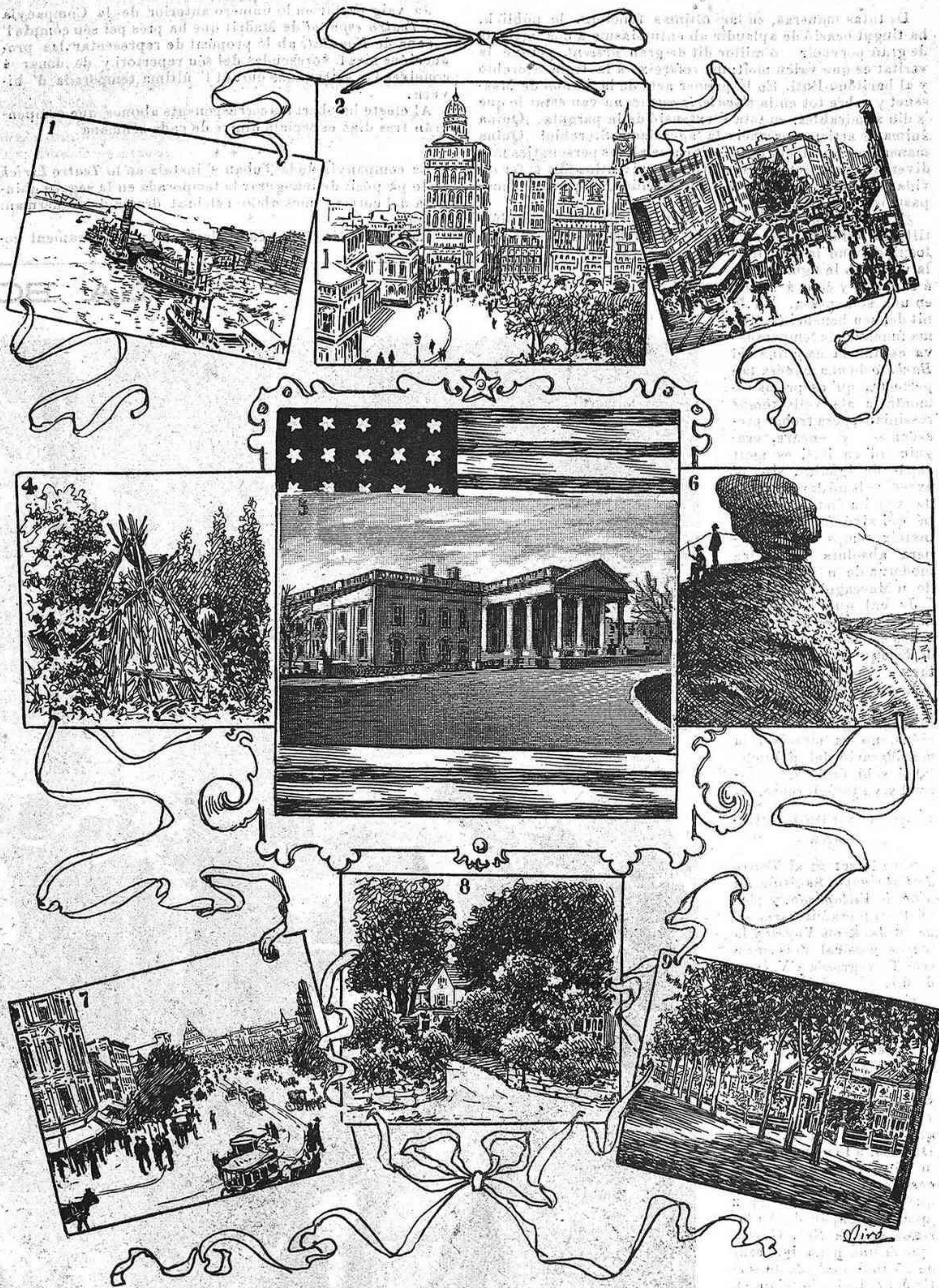
No obstant y haverse ell despedit á la francesa, deixant quatre funcions en l' ayre, permétinme que 'm despedeixi d' ell á l' italiana, exclamant:

—Addio e a rivederci!...

Ens reveurém en la temporada de tardor, si 'ls franchs baixan, ó si 'ls artistas s' avenen á cantar en plata... s' enten, en plata espanyola (ey, si llavoras encare 'n corre.)

D' altra manera l' empresari avants de comprometre's,

PÁGINAS NORT-AMERICANAS

1. L' Ohio y 'ls molls de Cincinatti.—2. Nova-York. Los hotels de la premsa.—3. Nova-York. Carrer de Broadway.—4. Sepulcre indi.—5. Washington. Casa Blanca, residència presidencial.—6. Estat de Utah. La roca pupitre.—7. Washington. Avinguda de Pensylvania.—8. Massachussets. La casa del cuàkcr.—9. Avinguda dels cedros.

haurà de preguntar a las agencias de Milán:—¿A quant se fan els canvis dels dos de pit?

De totes maneres, en las últimas funcions, lo públich, ha tingut ocasió de aplaudir ab entusiasme a dos artistes de gran porvenir... ó millor dit de gran present, perque la veritat es que valen molt: me refereixo a la tiple Storchio y al baritono Buti. En lo primer acte de la *Manon de Massenet* y sobre tot en la *Cavalleria rusticana* van estar lo que 's diu admirables, en tota l' extensió de la paraula. ¡Quina ánima de artista posseheix la agraciada Storchio! ¡Quina manera mes perfecta de identificar-se ab los personatjes mes diversos, interpretantlos, sentintlos, vivintlos fins a fer olvidar en molts passatjes la ficció escénica, imposant la mes pasmosa realitat!...

¿Y 'l baritono Buti? ¡Quin talent mes flexible, mes dúctil! Com ell m' agradan els artistes lírics: que caracterisin los tipos, que 'ls matisin ab la veu y ab la figura, com a cantants y com a actors en una sola pessa. En la nit del seu benefici (l' última funció de la temporada) va cantar la cavatina del *Barbero* de una manera tan perfecta, qu' es precis remontarla als vells temps rossinians, pera trobar precedents... y encare, creguin, qu' en Buti es molt capás de igualar, sino d' excedir als millors *Figaros* de aquella época. Donchs bé qui aixó fá, domina al mateix temps de una manera absoluta la música moderna de 'n Massenet y de 'n Mascagni.

—Ja cal que l' empresa del Liceo pera las temporadas successivas se recordi de aquests braus artistes.

Lo tenor Suagnes, ab tot y haver facilitat la celebració de las últimas funcions, no va mereixer la consideració del públich. ¡Qué s' hi farà! Es espanyol y va tocarli rebre.

L' ESTRENO DE LA SEMANA

S' ha efectuat al *Teatro de Catalunya*. Se titula *La niña de Villagorda*, y porta l' etiqueta literaria (?) de 'n Jackson Veyán y la marca musical dels mestres Torregrossa y Valverde fill.

L' autor la titula *humorada*, y, en efecte, humor se necessita per escriurela; pero mes humor encare per escoltarla.

A pesar de las sevas incongruencias, anomalias y xavacanadas no pot dirse que no tinga cap ni peus. De peus, a lo menos, si que 'n té y ben bé que 'ls necessita, desde 'l moment que tant la Srta. Lopez (que fa 'l paper de ballarina) com la Sra. Garcia (que fa una nena ignocent de 35 anys acabada de sortir del colégi) puntejan en companyia del coro femení un pas de can-can.

A pesar de tot l' obra no va ser mal acullida, y fins

crech que a una gran part del públich, li va agradar.

EN PERSPECTIVA

Ja vaig parlar en lo número anterior de la Companyia del *Teatro español* de Madrid que ha prés pel seu compte l' escena de *Novedats* ab lo propòsit de representar las produccions mes favorescudas del seu repertori y de donar a coneixer las estrenadas durant l' última temporada d' hivern.

Al efecte ha obert los corresponents abonos, que compendrán tres días especials dintre de cada senmana.

La companyia de la Tubau s' instala en lo *Teatro Líric* ab lo propòsit de inaugurar la temporada en la segona quinzena del corrent mes ab lo celebrat drama de *Suderman Magda*.

La companyia, formada d' elements ventatjosament co-

LA BOLSA (Dibuix de V. BUIL.)

L' hora dels infundis

UN ANARQUISTA

Del poble de *Lloch-bell*, faltan tres noyas iguals que poms de flors, joves y hermosas. Desde que 'l sol ha eixit, —y es ja a la posta— ningú rastre ha trobat de las minyonas per més que s' han seguit tots els aforas que al poble de *Lloch-bell* tan bé l' adornan; com rieras y torrents, monts, valls y covas.

Fuga, no ho ha pas estat, festejan totes, pero 'ls tres preferits están al poble. Tampoch s' haurán perdut, perque ja contan cad' una uns dinou anys. ¡Son ja unas donas! Y donchs,—ha dit algú— ¿si serán mortas? ¡Quin pesar ha sentit tot aquell poble!...

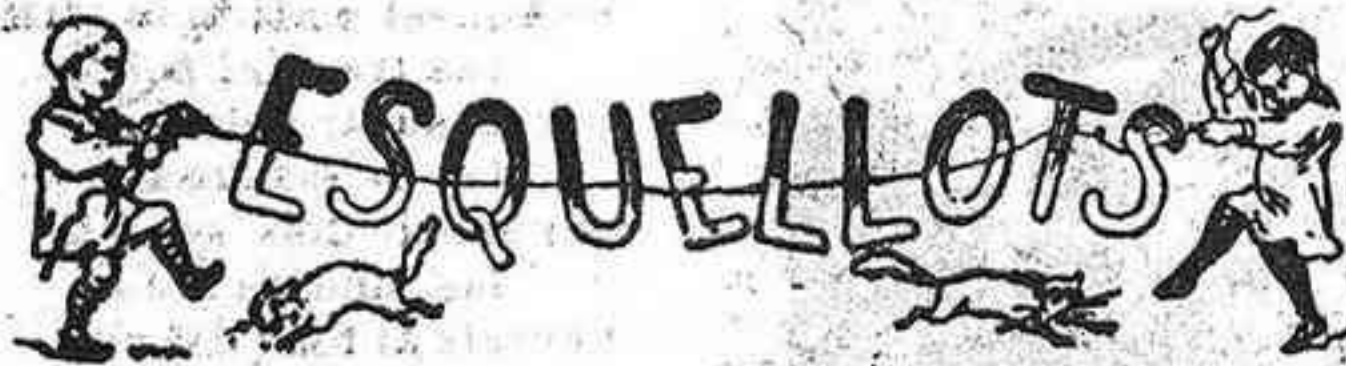
Tot d' una, 's sent burgit; forta cridoria de la gent impacient obra las bozas; veuhen venir, corrent, a las tres noyas, extesos los cabells rojos los rostres, flamejantlosi 'ls ulls, las tres plorosas. Tothom ab ansietat las interroga, pero es tal sa emoció que res responen. Passa un moment; baixant son hermós rostre una d' ellas, aixís parla confosa: —Aquest mati hem sortit las tres del poble, per admirar del camp las bellas cosas, per sentir dels aucells las tendres notas, veurels al fons del riu quan pel cel volan, per veure molts flors, sentir aromas y explicarnos d' amor secrets y noves. Quan eram de retorn, prop de la cova dels *Corps*, d' eixa ha sortit foraster home de vestits estripats, mirada torva... ¡Quina por!... quasi nú... ¡Quina vergonya! Per serras y per valls, darrera nostra, ab sanya 'ns ha empaytat més de tres horas. —Es anarquista—hem dit las tres a l' hora, al veurel tan airat, y després, totes, ficantnoshi millor li hem vist las bombas, y la metxa també, llarga y rodona.

A DEU.

MODAS DE CIRCUNSTANCIAS

Sellos á dintre y á fora,
sellos davant y detras...
Lo qu' es per dur poch franqueig,
no 'ns perdrem pas.

Catalunya ha sigut declarada en estat de guerra. Encare que LA ESQUELLA DE LA TORRATXA no es un periódich propiament polítich, aixó del estat de guerra ¿qué volen que 'ls hi digui? no 'ns fa gaire goig... perquè, vaja, LA ESQUELLA es pacífica y proclama á totes horas aquest lema: «Pau entre 'ls homes de bona voluntat.»

Y estém veyent que avuy com avuy no hi ha res de aixó: ni pau, ni bona voluntat.

Ni homes.

L' ex-arcaldé Sr. Collasso ha demanat en lo Congrés que la ciutat de Barcelona siga igualada á Madrid per lo que respecta al nomenament d' arcaldé. En la vila del Os la primera autoritat municipal es nomenada pel govern, á discreció, es á dir: sense necessitat de que la persona favorescuda ab lo nomenament tinga de ser regidor.

Un arcaldé de Real Ordre en tota la extensió de la paraula.

Lo Sr. Collasso podía haver afegit:—Lo nom del arcaldé de Barcelona que nombri 'l govern haurá de comensar en C.

—M'hi conformo!—diria 'l Sr. Comas y Masferrer.

Peró 'l Sr. Collasso afegiria:
—Y á mes de comensar en C haurá de viure precisament al Pla de Palacio.

Lo Sr. Comas y Masferrer:

—Sent aixís, callot!

Rebo una carta de una persona á la qual suposo intel·ligent en llengua y pronunciació inglesa, manifestantme que alguns periódichs al espanyolisar la paraula *yankee*, escriuen *yanqui*, sent aixís que haurían d' escriure *yanque*, per ser la tal una de las pocas paraulas inglesas que tenint doble e, aquest diptongo 's pronuncia e y no i, com succeheix en casi totes las restants. Que fins en aixó han de ser los *yankees* una escepció de la regla.

Mentres los intel·ligents dilucidan aquesta qüestió ortològica, que 'm perdoni 'l meu amable corresponçal, si li dich que á mí 'm fá mes pesa la paraula pronunciada ab i que ab e. Es mes onomatopéyica. *Yanqui* (apoyant ben bé la i ab el nas) sembla talment un grinyol de tocino.

La qua del Banch continua, situantse tots los dematíns al carrer Dormitori de Sant Francesch.

Si sigüés caricaturista, la representaria com una qua de matxo, pero ab una petita diferencia, y es: que aixís com la qua dels matxos esquiva moscas, la qua del Banch esquiva pessetas.

*
**

Y á propósit.

No falta qui ha observat que tant com mes monedas de plata surten de las caixas del Banch, menos son las que 's posan en circulació. Se coneix que 'ls que van á buscarlas, se las guardan. Si las redimeixen es sols per imposárlas'hi una nova esclavitut.

Fins que arribi l' hora d' enviarlas al extranger, que será quan els especuladors hi pugan fer algún benefici.

En aquest cas, lo govern haurá de pendre una resolució enérgica y radical:

Escoltin: ¿no ha prohibit la exportació de las patatas? Donchs que prohibeixi l' exportació dels *naps*.

L' amich Pagés de Puig ens ha enviat una copia de la séva poesia *Profecía de 'n Marián Aguiló*, per demostrarnos qu' en ella no 's parla de llops, conforme diguerem equivocadament y refiantnsos del oido, en la nostra ressenya dels Jochs Florals.

Queda donchs rectificat aquest concepte.

Encare hi ha or.

L' altre dia un pagés, ab la major tranquil·litat del mon, contava un gran pilot d' unhas sobre una taula del Café Suís. ¡Y no 'n tenia poch de miradors!

Son molts los pagesos que aquests dias han vingut á Barcelona á descambiar la xeixa. Al estabiment del Sr. Más, situat com sab tothom al costat de la llibreria López, no s' entenían de feyna.

A un payo de barretina morada, que 'n descambia una bona partida de tots els encunys, desde 'l xinxó de augment fins á l' unsa de perruca, li varen dir:

—Vaja, que 'ls de fora encare 'n teniu, mentres els de ciutat...

—Fugi de aquí—va interrompre 'l pagés—¿qué no veu que 'ls de ciutat encare no 'n filan una ja se la mal-gastan?

Es molt digna de ser visitada l' exposició que durant la present senmana s' ha organísat al Saló Parés.

La constituheixen un gran número de cartells ex-

trangers suscrits per las primeras firmas que cultivan aquest género.

Mucha, Cheret, Franz Stuck, Dudley Hardy, Grasset, Hylands Ellis, Otto Fischer, Grieffeuhengen, Marcel Lenoir, Privat Livemont, Louis Rhead Steinlein, Tolouse Lautrec, Gisbert Combaz, Berkman, Paul Berthou, Alexandre Lunois, Van Ryselberghe y molts altres cartellistas de cap de brot, dotats de poderosa fantasía y de un garbo insuperable.

Lo Sr. Parés, organisador de l' exhibició, mereix un calorós aplauso. Res pot contribuir tant á estimular als nostres artistes com aquestas ratxadas de art extranger, que ab sas originalíssimas concepcions de líneas mogudas y colors sugestius, están dihent:—Brillo, noys, y no desmayar, que l' art es infinit.

Una desgracia per Barcelona.

Sense haverhi hagut lluyta, ó á lo menos sense haverse sentit ni una mala canonada, ni haverse divisat lo mes mínim glop de fum, l' *Armeria Estruch*, joya de la ciutat comptal, ha capitulat, rendintse á un acaudalat fabricant de paper, francés, que feya algún temps la tenia sitiada.

Aquella espléndida colecció de armas y armaduras, conjunt de pessas de gran valor artístich y arqueològich, recullidas á copis d' anys y de sacrificis, no han pogut resistir la seducció de un bon feix de bitllets de Banch, y 's disposa á emigrar al extranger.... per no tornar may mes.

Estaría escrit que Barcelona, fins artísticament, hagués de ser una plassa completament indefensa!

Un perfil de Madrit, trassat desde 'ls banchs del Congrés pel viscomte de Irueste:

«Actualment funcionan á la capital 87 casas de joch sense que las autoritats fassan res per perseguirlas.»

Resposta del governador Sr. Aguilera:

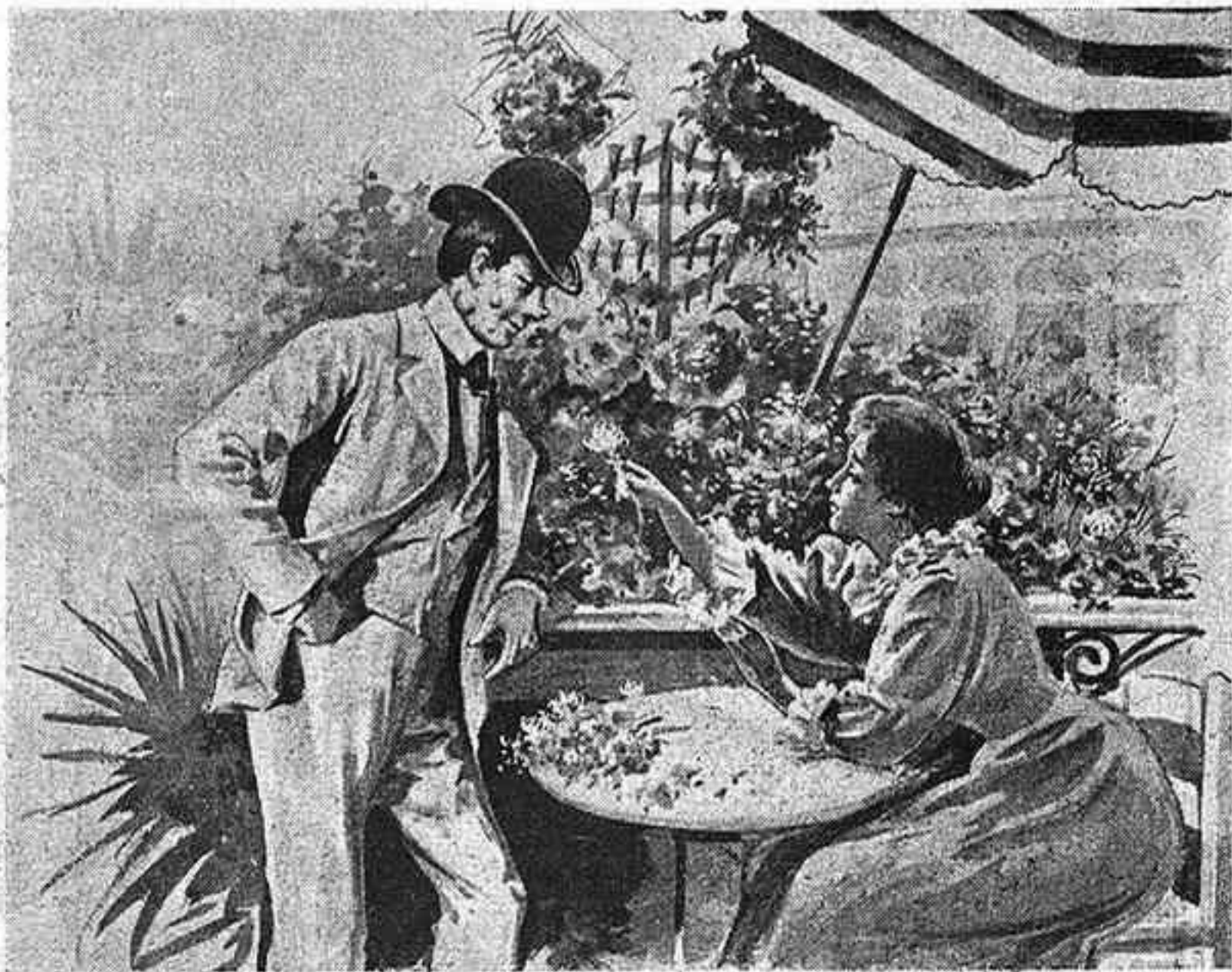
«Sobre aquest particular, consti que m' hi limitat á seguir la conducta del meu antecessor.»

Aquesta contestació es una verdadera bobada ¿veritat?

Donchs diguém ab lo refrá: «Entre bobos anda el juego.»

La secció de gossos de la colecció zoològica del Parch, ha quedat compresa en lo recinte de la Fira y concurs agrícola:

¡PRIMAVERA!

—¡Miri quín bé de Deu de poncellas! ¡Tot brota!

—¡Y tall! Díguimho á mí, que se m' ha posat una cara que sembla 'l Parch de Barcelona.

Un visitant deya:

—¿Ay ay?... ¿Qué tindrán que veure 'ls gossos ab l' agricultura?

Y un que l' acompanyava li contestá:

—¿No has sentit parlar alguna vegada dels *perritos agrícolas*? Donchs vete'ls aquí.

Lo dilluns varen comensar los exámenes de fi de curs.

Ab motíu dels successos actuals, lo curs que ja peca de curt ab sas festas voluntarias y obligatorias y ab sas repetidas vacacions, ha suferit una esmotxada de mes de un mes.

¡Quí havia de figurarse de que 'ls yankees serían la causa de que s' anticipés la cullita de las calabassas!....

Jo catedrático, me limitaría á deixar que cada alumno digués bonament lo que sapigués.

—¿Qué ha après durant aquest any?—li preguntaría.

CONTRA LA POLSINA DELS PLÁTANOS

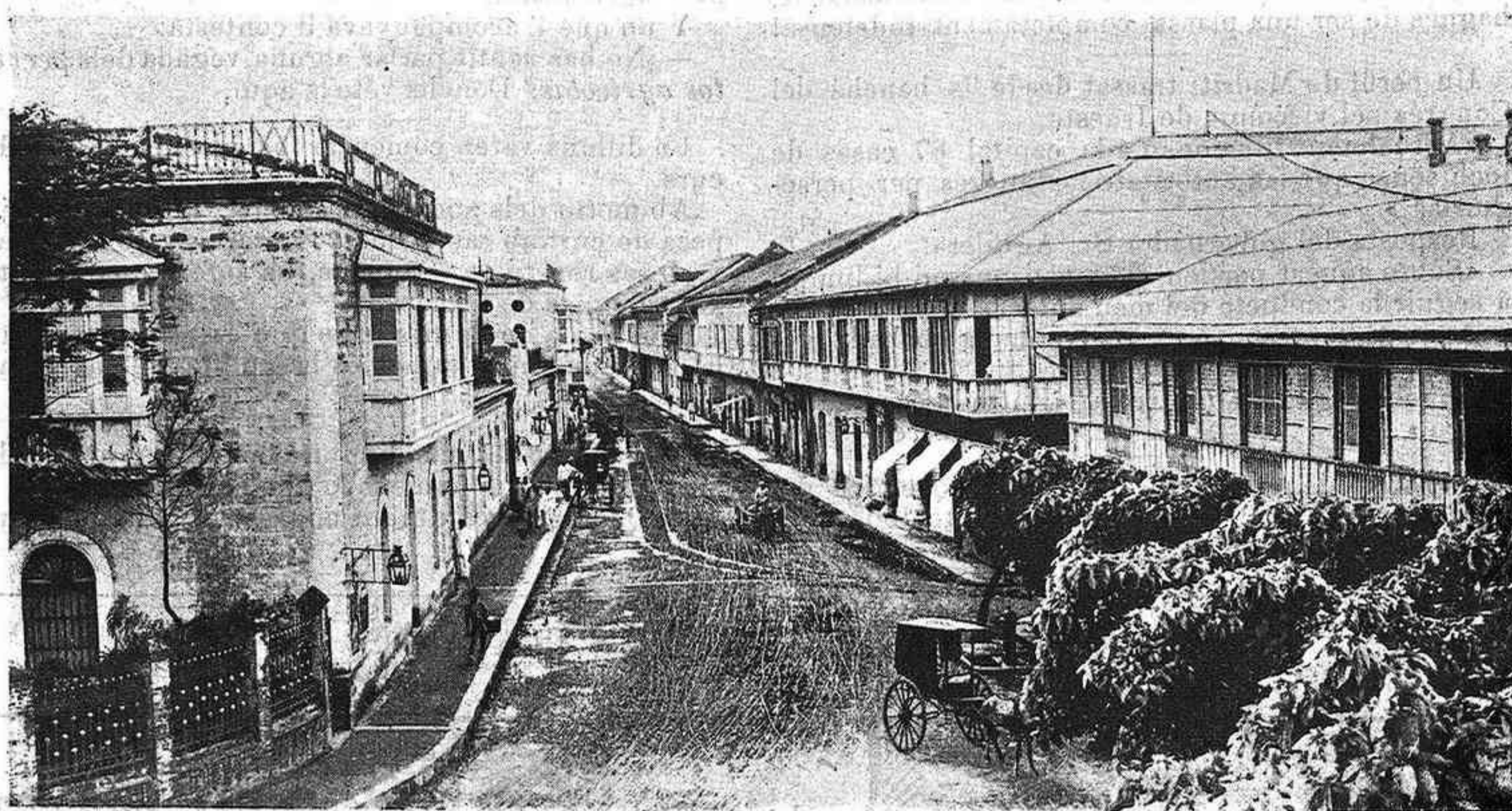

Ja poden buscá y rodá:
es l' únich remey que hi há.

DE MANILA

Lo pont d' Espanya.

Lo carrer Real.

Y 'ls mes d' ells, estich segur que respondrían:
—He après que no pot donarse 'l crit de «¡Visca Espanya!» sense perill de que al estudiant mes pintat li rompin una costella.

—Sobressalient!

Obri 'l cor á l' esperansa
l' home mes malhumorat:
la Ciencia espanyola avansa
qu' es una barbaritat.

Demá publica *La Campana de Gracia* un número extraordinari plé de interés de oportunitat.

Lo recomeném á nostres estimats lectors.

Refinaments *yankees*.

L' Estat de California, desde fa algún temps proporciona als reos condemnats á mort lo *consol* de convidar á cinch ó sis dels seus allegats ó amichs per assistir á presenciar la seva execució, en la mateixa forma en que 'ls convidarian á un dinar, á un ball, á una festa.

Un periódich estranger transcriu lo text de una de aquestas esquelas de convid, extesa sobre un full

de paper que ostenta 'l timbre de l' Administració Penitenciària.

Diu aixís:

«Presó del Estat de California.

Sant Quintí.

«Molt Sr. meu: Se 'us convida respectuosament pera que 'us dignéu assistir á la execució del que suscriu, lo pròxim divendres á las 10 y 30 minuts del matí. Presenteu aquesta targeta de introducció al capitá Vidien, en lo despaig situat davant de la presó. Aquesta invitació es rigurosament personal.

»Podéu pendre 'l vapor á las set y trenta del matí, vía Triburu ó 'l de las vuit y quinze, vía Sansalitz.»

Seguint aquest camí, no será extrany que acabin per confiar las execucions capitals á un empresari d' espectacles, á un Barnum qualsevol.

En qual cas se realisarán no per convit, sino á un tant l' entrada.

¡Que hi volen fer!... Son el yankees una gent tan práctica!...

Passant pel carrer dos joves se crusan ab una minyona que no té res de guapa.

—¡Uix!...—diu un d' ells—es més lletja que 'ls set pecats capitals.

—Mala comparació—replika l' altre—Entre 'ls set pecats capitals no 'm negarás tú que n' hi ha algún de ben maco.

QUENTOS

Competencia de paste-lers, que tenen l' establiment l'

un davant del altre.

Sobre una pila de pastels s' hi llegeix lo següent anunci:

«A deu céntims la pessa. Pagar mes de deu céntims, robo segur.»

Y en la botiga del davant, hi ha un avís colcat en la mateixa forma, que diu:

«A quinze céntims la pessa. Pagar menos de quinze céntims, envenenament segur.»

L' ÀNCORA

Entre una mare coqueta y presumptuosa y una filla no gayre guapa, pero molt aixerida.

—¿Qué darías tú per tenir la meva cara?—pregunta la mamá.

Y la nena respon:

—Lo mateix que darías tú per tenir la meva edat.

En Mariano se las pega d' espadatxí y de perdona-vidas. Per un tres y no res arma una qüestió. Pero aixó sí, fins ara tots els seus desafios han acabat al restaurant.

Un seu conegut un día se n' hi burlava, dihentli:

—Ben mirat, tú, del restaurant ja n haurías de dir *el campo del honor*, en vista del gran número de desafios á forquilla y ganivet que hi portas celebrats. Ofés per aquesta pulla, en Mariano 's revanxina y diu:

—Me donarás una satisfacció de aquest insult.

Y dirigitse á un dels presents:—Vosté y fulano—li diu—'m farán l' obsequi de arreglar aquest assumpto ab los padrins que designi 'l senyor.

Y 'l desafiat ab molta fiema, li diu:

—Ja veurás Mariano, es inútil que 't cansis. A mí m' agrada molt anar á la fonda, pero ja sabs que pateixo del estómach.

D.ª Tula dona ordre als seus criats de que diguin que no es á casa.

Al poch rato, ¡tilin!... se presenta la seva germana Conxa, y 'l criat li diu:

—La senyoreta ha sortit.

Quan D.ª Tula se 'n entera, li mou un sagramental.—¡Y que 'n son d' estúpits vostés! Encare que per tothom siga fora, per la meva germana hi soch sempre.

Ella del marino es guarda,
ell guardará la nació...

Haventhi anclas y marinos,
¡no hi ha pó!

BARCELONA INDIGNADA

L'endemà, D.ª Tula surt á passeig, y al poch rato torna á presentarse Doña Conxa.

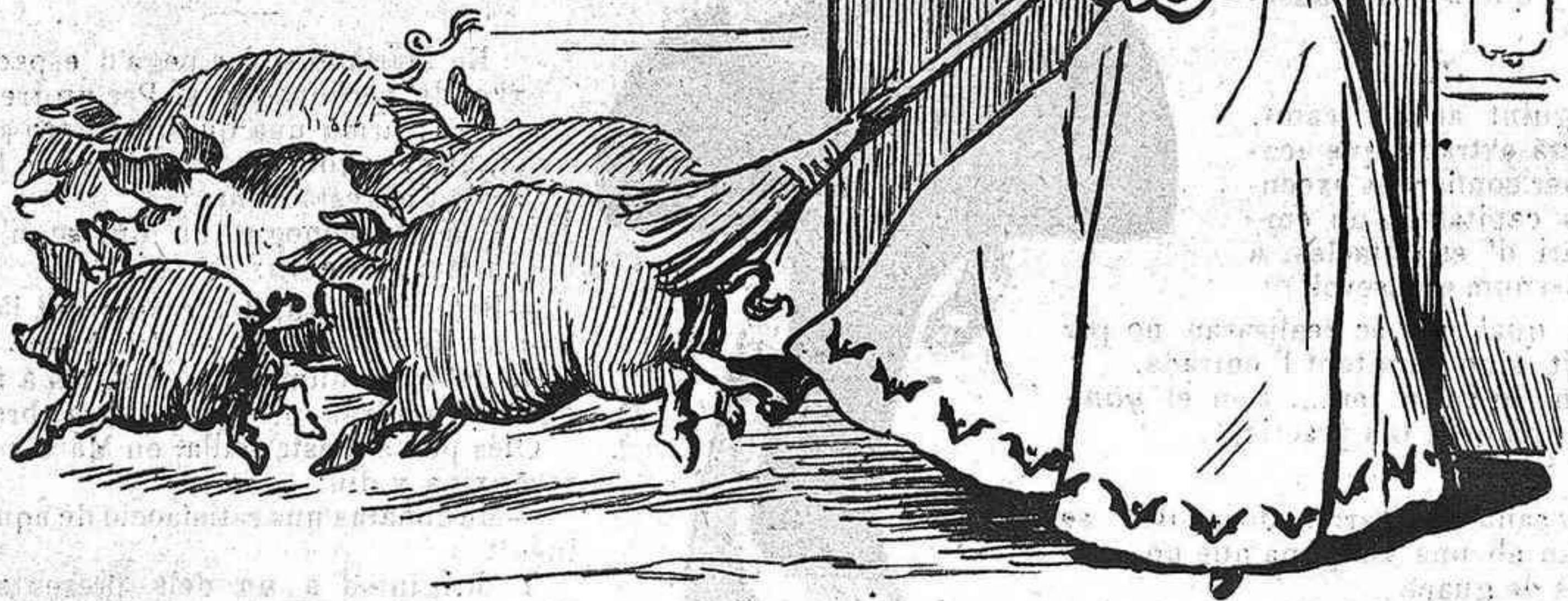
—Qué no hi es ma germana?

—Si, senyoreta—respon el criat.—Ja pot passar.

D.ª Conxa entra, y segueix totas las habitacions de la casa sense trobar á ningú.

—Ay ay ¿no m' has dit que la meva germana hi era?

—Si, senyoreta; es veritat; perque encare que ha sortit, per vosté hi es sempre.

—Arri, fora d' aquí!... ¡A la meva fira no hi vull yankis!

SOLUCIONS

A L' INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—Cá-ce-res.
- 2.ª TRENCA-CLOSCAS.—Los Camarones.
- 3.ª ROMBO.

S
C A P
S A L A S
C A M A L E O
S A L A M A N C A
P A L A D I A
S E N I A
O C A
A

- 4.ª GEROGLIFICH.—Qui deu mil, deu deucents.

TRENCA-CAPS

XARADAS

Molt prima-segona n' es,
y molt tres-dos ademés
la filla de Hu-dos-tres.

PAULITO GIRALT.

ANAGRAMA

Com mon pare—deya en Nando—
ab total me va pegar,
desde aquella tot m' hi miro
en tornar-lo á fé enfadar.

PERINYO

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7—Nom de dona.
- 7 1 4 5 4 2—
- 1 2 5 5 2—Objecte d' acer.
- 3 4 5 2—Vegetal
- 1 4 5—Cantitat.
- 5 2—Nota musical.
- 1—Consonant.
- 1 4—Nota musical.
- 2 5 5—Vegetal.
- 5 5 4 3—A totas las casas en tenen.
- 6 2 3 4 5—Fruita.
- 1 2 5 7 3 2—Objecte de viatge.
- 5 7 2 5 3 2 6—Carrer de Barcelona.

J. VILA FONTSERÉ.

TERS DE SILABAS

Primera ratlla vertical y horisontal: nom de dona.—Segona: ofici de dona.—Tercera: nom d' home.

M. CANSADO.

GEROGLIFICH
et el C

FAN
S

F. ROSICH.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Cada obra 2 rals.

SINGLOTS POÉTICHS DE D. SERAFÍ PITARRA

NOVA EDICIÓ DE LUXO EN OCTAU AB NINOTS DE M. Moliné
ACABA DE SORTIR

— L' OBRA 14 DEL TOMO SEGON TITULADA —

EN JOAN DONETA

LOPEZ Editor
Últimas Obras PUBLICADAS

2 rals cada obra.

PUBLICADAS ANTERIORMENT

- La butifarra de la llibertat.
- La Esquilla de la Torratxa.
- Lo Cantador.
- Lo castell dels tres dragons.
- ¡Cosas del oncle!
- Las píldoras de Holloway.
- Si us plau per forsa.
- Un mercat de Calaf.
- Un barret de riallas.
- La venjansa de la Tana.
- La vaquera de la piga rossa.
- Las carbassas de Monroig.

COLECCIÓN DIAMANTE (EDICIÓN LÓPEZ)

Obras de los más notables escritores nacionales y extranjeros, publicadas en tomos de unas 200 páginas en 8.º menor, con elegantes y variadísimas cubiertas al cromo, distintas para cada volumen.

VAN PUBLICADOS

Tomos

- 1.—R. de Campoamor.—Doloras.—1.ª série.
- 2.— id. —Doloras.—2.ª série.
- 3.— id. —Humoradas y cantares.
- 4.— id. —Los Pequeños Poemas. 1.ª série.
- 5.— id. id. id. 2.ª série.
- 6.— id. id. id. 3.ª série.
- 7.— id. —Colón, poema.
- 8.— id. —El Drama Universal, poema, t. I.
- 9.— id. id. id. t. II.
- 10.— id. —El Licenciado Torralba
- 11.— id. —Poesías y Fábulas. 1.ª série.
- 12.— id. — id. id. 2.ª série.
- 13.—E. Pérez Escrich.—Fortuna.
- 14.—A. Laso de la Vega.—Rayos de luz.
- 15.—F. Urrecha.—Siguiendo al muerto.
- 16.—A. Pérez Nieva.—Los Humildes, cuentos y siluetas.
- 17.—Salvador Rueda.—El gusano de luz.
- 18.—Sinesio Delgado.—Lluvia menuda.
- 19.—Carlos Frontaura.—Gente de Madrid.
- 20.—Miguel Melgosa.—Un viaje á los infiernos.
- 21.—A. Sánchez Pérez.—Botones de muestra.
- 22.—José María Matheu.—¡Rataplán! cuentos.
- 23.—Teodoro Guerrero.—Gritos del alma.
- 24.—Tomás Luceño.—Romances y otros excesos.
- 25.—L. Ruiz Contreras.—Palabras y plumas.
- 26.—Ricardo Sepúlveda.—Sol y sombra, prosa y verso.
- 27.—José López Silva.—Migajas.
- 28.—F. Pi y Margall.—Trabajos sueltos.
- 29.—Emilia Pardo Bazán.—Arco iris.

Tomos

- 30.—E. Rodríguez Solís.—La mujer, el hombre y el amor.
- 31.—M. Matoses (Corzuelo).—¡Aleluyas finas!
- 32.—E. Pardo Bazán.—Por la España pintoresca (viajes).
- 33.—Antonio Flores.—Doce españoles de brocha gorda.
- 34.—José Estremera.—Fábulas.
- 35.—Emilia Pardo Bazán.—Novelas cortas.
- 36.—Emilio Fernández Vaamonde.—Cuentos amorosos.
- 37.—Emilia Pardo Bazán.—Hombres y mujeres de antaño
- 38.—Javier de Burgos.—Colección de cuentos.
- 39.—E. Pardo Bazán.—Vida contemporánea (costumbres).
- 40.—Jacinto Labaila.—Novelas íntimas.
- 41.—Francisca Sarasate de Mena.—Cuentos Vascongados
- 42.—F. Pi y Margall.—Diálogos y artículos.
- 43.—Carlos Bernard.—Caza de los amantes.
- 44.—Eugenio Sué.—La condesa Lagarde.
- 45.—Rafael Altamira.—Novelitas y cuentos.
- 46.—J. López Valdemorero.—La niña Araceli.
- 47.—Rodrigo Soriano.—Por esos mundos.
- 48.—Luis Taboada.—Perfiles cómicos.
- 49.—Benito Pérez Galdós.—La casa de Shakespeare.
- 50.—J. Ortega Munilla.—Fifina.
- 51.—F. Salazar y Quintana.—Algo de todo.
- 52.—Mariano de Cavia.—Cuentos en guerrilla.
- 53.—Felipe Pérez y González.—Péccata minuta.
- 54.—Francisco Alcántara.—Córdoba.
- 55.—Joaquín Dicenta.—Cosas mías.
- 56.—J. López Silva.—De rompe y rasga.

Precio de cada tomo DOS reales

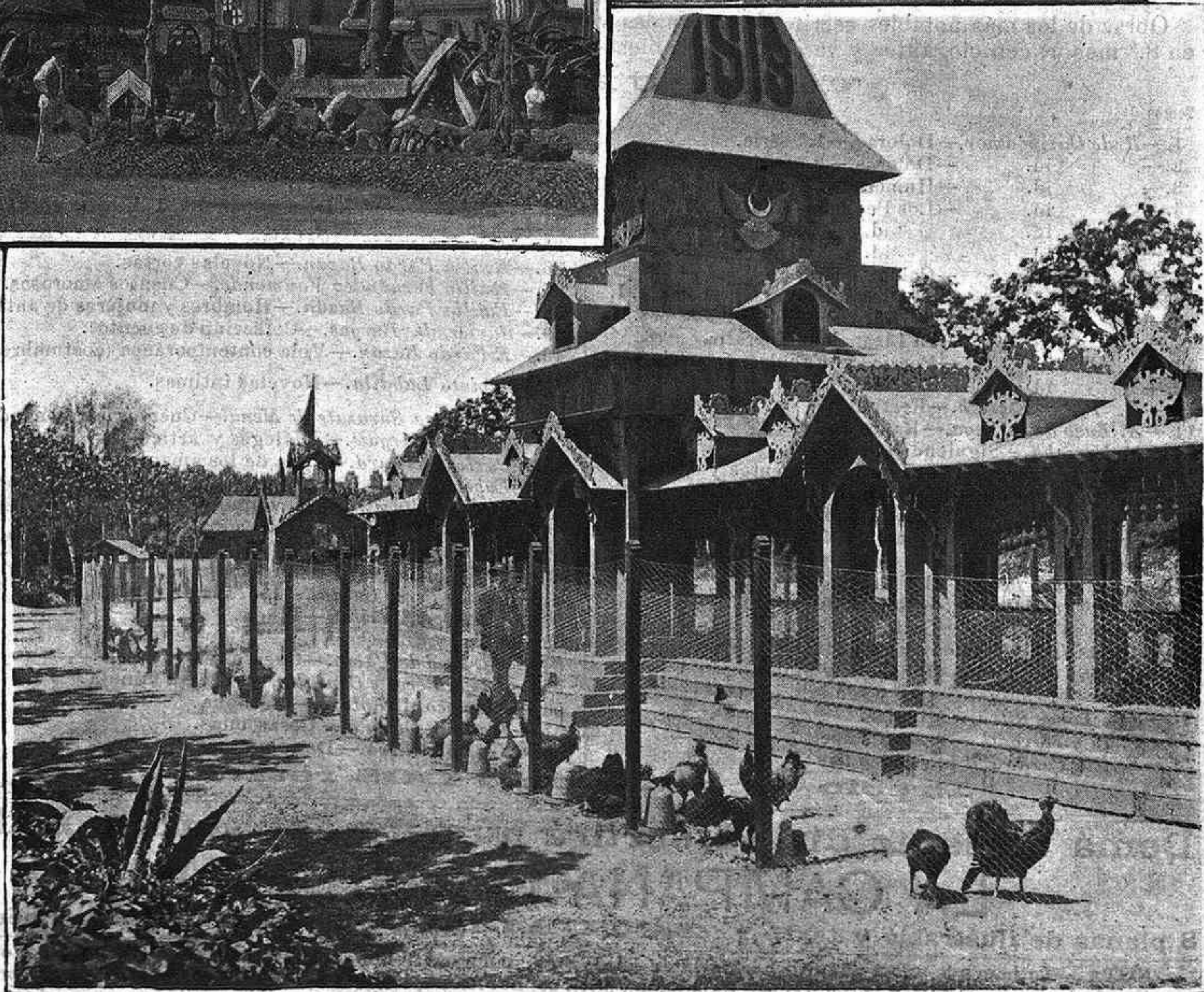
Demá dissapte dia 14, sortirà número extraordinari de

LA CAMPANA DE GRACIA

8 planas de ilustració y text. | ACTUALITATS | 10 céntims número.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuu, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

BARCELONA.—FIRA-CONCURS AGRÍCOLA

(Inst RUS, colaborader artistich de LA ESQUELLA.)

Vistas d' algunas instalaciones notables.